

QISHLOQ XO'JALIGI IQTISODIYOTI

«Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti» fanining predmeti, metodi va vazifalari»

Uchqun Alimov

**Qishloq xo'jaligining
respublika
iqtisodiyotidagi o'rni va
ahamiyati**

REJA

**Agrar islohotlar,
ularning ustuvor
yo`nalishlari.**

QISHLOQ XO'JALIGI NIMA???

Qishloq xo'jaligi - aholi uchun oziq-ovqat mahsulotlarini yetqazib beruvchi asosiy manbadir. Ayni vaqtda u keng istemol maxsulotlari ishlab chiqaruvchi sanoatning bir qancha tarmoqlari uchun xom-ashyo yetkazib beradi.

Qishloq xo'jaligi - moddiy ishlab chiqarishning asosiy tarmoqlaridan biri. Dehqonchilik va chorvachilik mahsulotlari olish uchun ekinlar ekish va chorva mollarini ko'paytirish bilan shug'ullanadi, aholini oziq-ovqat mahsulotlari va xalq xo'jaligining bir qancha tarmoqlarini xom ashyo bilan ta'minlaydi.

IQTISODIYOT NIMA???

Iqtisodiyot — yunoncha "ekonom" va "oykos" soʻzlari birlashmasidan kelib chiqqan boʻlib, "ekonomika" *uy xoʻjalik asoslari haqida fan* degan maʼnoni anglatadi. "Ekonomika" soʻzi ommaviy oʻzbek lugʻatiga oʻtilganda "iqtisodiyot" atamasiga oʻzgaradi.

Iqtisodiyot cheklanmagan ehtiyojlarni, cheklangan resurslardan samarali foydalanib boshqarishni oʻrganuvchi fan.

Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti 19-asrning oxirida paydo bo'lgan va firma nazariyasi marketing va tashkil etish nazariyasi bilan va 20-asr davomida asosan umumiy iqtisodiyotning empirik bo'lagi sifatida rivojlandi. Intizom matematik statistikaning empirik qo'llanmalari bilan chambarchas bog'liq edi va ekonometrik usullarga erta va muhim hissa qo'shdi. Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti (OECD) mamlakatlaridagi qishloq xo'jaligi sohalari qisqarganligi sababli, 1960-yillarda va undan keyin qishloq xo'jaligi iqtisodchilari kambag'al mamlakatlarning rivojlanish muammolariga, boy mamlakatlarda qishloq xo'jaligining savdo va makroiqtisodiy siyosatiga, turli xil ishlab chiqarish, iste'mol va ekologik va resurs muammolari kabi modellar bilan qishloq xo'jaligi iqtisodchilari iqtisod sohasida hissa qo'shdi

induktiv

deduktiv

statistik

**Iqtisodiyotning tahlil
usullari**

dialektik

grafik

taqqoslash

iqtisodiy faol aholining 45,2% (1316,7 mln. kishi)

Yerlar 13387,0 mln. ga, jumladan, haydaladigan yerlar 1380,8 mln. ga, jami sug'oriladigan yerlar 271,4 mln.ga

583,6 mln.tonna bug'doy, 596,4 mln. t sholi, 600,4 mln. t makkajo'xori, 130,0 mln. t arpa

444,6 mln. tonna mevalar

225,9 mln. t go'sht, 562,4 mln. t sut tayyorlandi. 1338,2 mln. bosh qoramol, 912,7 mln. cho'chqa, 1068,6 mln. qo'y va 709,9 mln. bosh echki, 14139,0 mln. tovuq boqildi

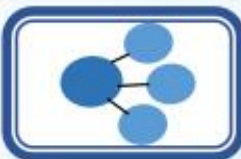
O'zbekistonning jami yer maydoni 44.3 mln. gektar (2018 y.) bo'lib, shundan 48,3 foizini turli xildagi qishloq xo'jalik korxonalari, tashkilotlari hamda dehqon xo'jaliklari foydalanadilar: ularning yig'indisi mamlakat qishloq xo'jaligini tashkil etadi. Uning asosiy maqsadi tarmoqda ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar bilan mamlakat aholisining iste'mol tovarlariga, qayta ishlash sanoatini esa xomashyoga bo'lgan talablarini qondirishdir. Maqsadni hal etish uchun:

- aholi birdaniga ya'ni qayta ishlanmasdan iste'mol qiladigan sifatli qishloq xo'jalik mahsulotlarini barcha talablarni qondiradigan darajada ishlab chiqarish;

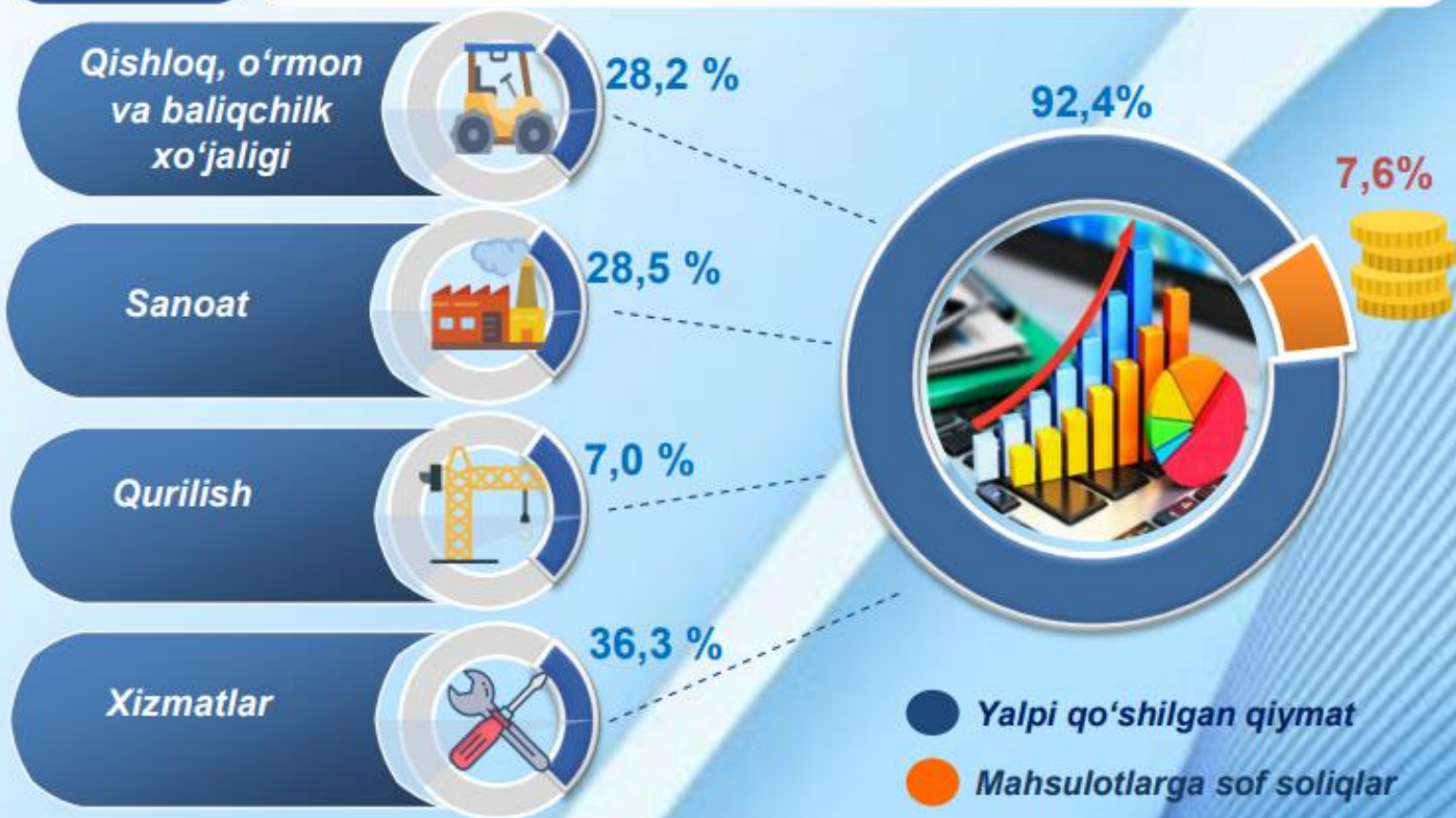
-qayta ishlash sanoati korxonalarining qishloq xo'jalik mahsulotlariga, ya'ni xom-ashyoga bo'lgan talabini qondirishi lozim.

O'zbekiston YaIM o'sish ko'rsatkichlari

2020- yilda YalMning tarmoqlar bo'yicha tarkibi (jamiga nisbatan % da)

Qishloq xo`jaligining asosiy ko`rsatkichlari

Nomi	2000	2001	2002	2018	2019	2020
Qishloq xo`jaligi ekinlari ekin maydoni, ming gektar	3778,3	3444,5	3540,8	3396,0	3309,4	3373,1
Qishloq xo`jaligi mahsuloti, mlrd. so`m	1387,2	2104,8	3255,3	187425,6	216283,1	249754,5
shu jumladan:						
dehqonchilik	696,8	1086,0	1648,8	98406,4	111904,8	123556,0
chorvachilik	690,4	1018,8	1606,5	89019,2	104378,3	126198,5
Qishloq xo`jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish-ning o`shish sur`ati, o`tgan yilga nisbatan foizda	103,1	104,2	106,0	100,2	103,3	102,8

Manba: 2020 yilda O'zbekiston Respublikasida YaIM ishlab chiqarish, Toshkent 2021 yil. Davlat Statistika qo'mitasi

2020- yilda YaIM o'sishida tarmoqlarning hissi (jamiga nisbatan % da)

Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmi va o'sish sur'atlari

	<i>Mahsulot nomi</i>	<i>Mahsulot hajmi</i>	<i>O'sish sur'atlari, % da</i>	
	<i>Don</i>	<i>7 566,6 ming t.</i>	<i>101,7</i>	
	<i>Sabzavotlar</i>	<i>10 459,5 ming t.</i>	<i>102,4</i>	
	<i>Kartoshka</i>	<i>3 143,5 ming t.</i>	<i>101,7</i>	
	<i>Poliz ekinlari</i>	<i>2 134,4 ming t.</i>	<i>103,2</i>	
	<i>Meva va rezavorlar</i>	<i>2 864,0 ming t.</i>	<i>104,0</i>	
	<i>Uzum</i>	<i>1 639,2 ming t.</i>	<i>102,2</i>	
	<i>Go'sht (tirik vaznda)</i>	<i>2 526,2 ming t.</i>	<i>102,1</i>	
	<i>Sut</i>	<i>11 009,9 ming t.</i>	<i>102,8</i>	
	<i>Tuxum</i>	<i>7 825,0 mln. dona</i>	<i>100,7</i>	
	<i>Tirik baliq</i>	<i>144,1 ming t.</i>	<i>118,4</i>	

Agrar islohot, ularning ustuvor yo'nalishlari

ISLOHOT

ijtimoiy hayotning biron-bir tomoni (tartiblar, idoralar, muassasalar, tarmoqlar)ni o'zgartirish, qaytadan tuzish.

rasman — har qanday mazmundagi yangilikni joriy etish hisoblansada, aslida ko'p yoki oz darajadagi ilg'or qayta o'zgartirish nazarda tutiladi.

Jamiyatdagi ijtimoiy iqtisodiy o'zgarishlarning pirovard maqsadini vaziyatdan kelib chiqqan holda to'g'ri belgilab olish muhimdir. Islohotlar turli mamlakatlarda ularning geografik joylashishi, iqlimi, iqtisodiy, intellektual salohiyati, ma'naviyati, madaniyati, milliy xususiyatlari va b. o'ziga xos omillardan kelib chiqqan holda amalga oshiriladi.

QISHLOQ XO`JALIGI ISLOHOTLARI

Huquqiy va me'yoriy yo`nalishda:

Tashkiliy va institutsional yo`nalishda;

Tarkibiy islohatlar;

Iqtisodiy islohatlar;

Ijtimoiy va boshqa yo`nalishlardagi islohatlar.

Qishloq xo'jaligida islohotlarning huquqiy asoslari

“O‘zbekiston Respublikasi qishloq xo‘jaligini rivojlantirishning 2020 — 2030-yillarga mo‘ljallangan strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida” O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni PF-5853 23.10.2019 yil

“O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI SUV XO‘JALIGI VAZIRLIGI TIZIMIDAGI TASHKILOTLARNING JISMONAN ESKIRGAN VA O‘Z XIZMATINI O‘TAB BO‘LGAN NASOS STANSIYALARINI BOSQICHMA-BOSQICH MODERNIZATSIYA QILISH HAMDA ALMASHTIRISH, NASOS STANSIYALARIDAN FOYDALANISHNI VA ULARNI BOSHQARISHNI AVTOMATLASHTIRISH BO‘YICHA CHORA-TADBIRLAR TO‘G‘RISIDA” O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING QARORI 1042 26.12.2018 yil

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- “O‘zbekiston Respublikasi qishloq xo‘jaligini rivojlantirishning 2020 — 2030-yillarga mo‘ljallangan strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida” O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-5853-sonli Farmoni 23.10.2019 yil
- “O‘zbekiston Respublikasi suv xo‘jaligi vazirligi tizimidagi tashkilotlarning jismonan eskirgan va o‘z xizmatini o‘tab bo‘lgan nasos stansiyalarini bosqichma-bosqich modernizatsiya qilish hamda almashtirish, nasos stansiyalaridan foydalanishni va ularni boshqarishni avtomatlashtirish bo‘yicha chora-tadbirlar to‘g‘risida” O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1042-sonli qarori 26.12.2018 yil
- 2020 yilda O‘zbekiston Respublikasida YaIM ishlab chiqarish, Toshkent 2021 yil. Davlat Statistika qo‘mitasi
- А.Абдуғаниев , А.А.Абдуғаниев “Қишлоқ хўжалиги иқтисодиёти” Тошкент 2004 йил
- Ф.Жураев «Қишлоқ хўжалик корхоналарида ишлаб чиқаришни ташкил этиш» Тошкент 2004 йил

**THANK YOU
FOR YOUR
ATTENTION**

